

Kritikredaktør
Peter Christensen
Jourhavende Mette Olsen
Telefon 33 47 21 52
E-mail kritik@pol.dk

DET
MENTE
VI OM
TEATER

LARS NORÉN PÅ BETTY NANSEN TEATRET:
IN MEMORIAM

Det er væsentligt, at Betty Nansen Teatret fører Norén-projektet til ende. Spørgsmålet er bare, om vi egentlig forstår eller føler så meget mere efter at have været igennem turen i mørket. Netop når det er så ubehageligt et felt at gå ind i, med et barn i centrum som risikabelt følelsesgreb, skal der trædes varsomt, og her kommer forestillingen indimellem for nær på ren følelsesporno. Monna Dithmer giver 3 ud af 6 hjerter i Politiken 10. oktober 2008

En rask lille luder, for satan da!

Hvornår er noget kunst, og hvornår er det udnyttelse? Seneste tiltag er en forestilling, der betaler prostituerede for at spille med. Det sker med en lille million kroner som statsstøtte. Hvad kan det ikke føre til ...

KOMMENTAR

For et par uger siden var der premiere på Lars Noréns stykke 'In Memoriam' på Betty Nansen Teatret.

Stykket fremstiller den værste tænkelige virkelighed: Et samfund, der lever på kanten af alt. En civilisation i skyggen af en krig, Rene randeksistenser uden mad og uden menneskelighed. I forestillingen medvirker tre børn. Den ene af dem er en vel 10-årig dreng, der for så vidt spiller glimrende, men ikke desto mindre spiller en dreng, der bliver solgt til mænd. En forestilling, der handler om udnyttelse og overgreb – især på børn. Nødvendigt teater? I alt fald meget, meget mørkt teater.

Det, jeg imidlertid sad mest og tænkte på under forestillingen, var, om den i sig selv er et overgreb? Er en dreng på ti år overhovedet i stand til at håndtere de ret konkrete situationer på scenen, som han skal illudere? Hvor meget psykologisk bistand har han fået forinden? Hvor meget vil han have behov for siden?

Folkene på Betty Nansen har uden tvivl sørget for alt og mere til. Det er ingen anklage, det her. Det er mere en generel bekymring: Er det forsvarligt at lade mindreårige indgå i så udtalt brutale stykker? Hvor den tilstræbte effekt – det autentiske

– ligger uhyggeligt tæt på grænsen af det følelsespornografiske. Dermed ikke være sagt, at børn ikke kan tage varig skade ved at medvirke i 'The King and I' og 'Sound of Music' på Det Ny Teater, men alligevel. Hvor går grænsen?

Hvornår er noget kunst, og hvornår er det udnyttelse? På lørdag er der så premiere på det seneste tiltag inden for den tendens, vi kalder for virkelighedsteater. De to instruktører Tue Biering og Jeppe Kristensen har med deres reviderede version af filmen 'Pretty Woman' allerede skabt en vis debat.

Det er en almindelig skuespiller, der skal spille Richard Geres rolle, mens Julia Roberts' rolle løbende skal varetages af ægte, virkelige prostituerede fra Halm-torvet og omegn. Hver aften vil forestillingens Richard gå på torvet og med et kamera i hånden finde en luder, der mod betaling skal medvirke i aftenens forestilling.

»Vi udnytter deres situation i den forstand, at vi giver dem lyst til at være med. (...) Vi har meldt ud i miljøet, hvad vi kan tilbyde, og det lader til, at de synes, det er et bedre tilbud end det at trække på gaden. Og det er vigtigt for os«, har Jeppe Kristensen udtalt til politiken.dk. Formålet er øjensynligt at afroantisere prostitution og i stedet lade publikum se mennesket bag ludereren. Umiddelbart ret sympatisk.

Damerne på gaden er altså allerede blevet spurgt og har sagt ja til at medvirke: Hvorfor gå i seng med en stodder, hvis man mod en højere hyre kan nøjes med at kopulere med dansk teater? Det kræver bare, at man tør træde op på scenen og forhøje maskespillet til en slags mere renskuret skuespil.

Og ret skal være ret: Verdens ældste fag – prostitution og teater – har altid været i familie med hinanden. Jean Genet forvoksede dem med stor fornøjelse. Sarah Bernhards egen mor var en berømt kurtisane. Som Edvard Brandes skriver: »Igen-saa berømt for sin Skønhed som for sine Ekstravagancer«. Sarah blev endnu mere berømt for sin skønhed og sine ekstrava-

gancer ... på scenen og i kulissen.

Medieludere er vi dog alle. Ikke desto mindre. SF's kulturpolitiske ordfører, Pernille Frahm, har allerede reageret i aviserne og på tv. Hun kalder det for »en styg form for social pornografi. Venstre og Konservative er for forestillingen.

»For det første er det ikke politikernes moral, der skal afgøre, hvad der er kunst i Danmark. Og for det andet skal politikere ikke blande sig i, hvad kunstnere bruger deres støttepenge til. Med mindre de altså går til noget ulovligt«. Således er kulturpolitisk ordfører Henriette Kjær (K) citeret i Berlingske Tidende.

For det første: De konservative har lige akkurat om nogen demonstreret en ubændig vilje til afgøre, hvad der er kunst og kanon i dette land. For det andet: I sidste instans er det staten, der – qua Kunstrådets Sceneudvalg – har skudt en lille million i projektet. Og for det tredje: Havde man nu engageret en enkelt prostitueret til samtlige forestillinger, kunne man måske – måske – tale om et anstændigt arbejdsforhold. Under alle omstændigheder så går nogle teatermennesker ud på

gaden og hyrer en ny luder hver aften. Mod at hun yder visse ydelser på vegne af sin profession. Ikke sex, men noget, der ligner netop: social pornografi.

VED NÆRMERE EFTERTANKE: ret usympatisk. Vi taler ikke bare om udstilling, men om udnyttelse. Hvordan skal den enkelte prostituerede uden større indsigt og forberedelse kunne håndtere en aften på scenen? Købt på de normale vilkår. Samlet op af et virkelighedshungrende monster, der – under navn af noget så fint og eksperimenterende som: teater – lover hende og alle de andre guld og grønne skove, dvs. en synliggørelse af et problem, som andre medier for længst har bragt frem i lyset.

Og så meget om den etiske dimension. Hvad angår den mere æstetiske, kan man sige, at hvad vor tids dokumentariske teater gang på gang forsøger, det kan dokumentarfilmen gøre tusindfold bedre. Og hvad er der nu lige i vejen med at bruge uddannede skuespillere til at spille, ja, netop teater?

Det var Søren Kierkegaards pointe, at Johanne Luise Heiberg – hun trak en del

I SENG MED TEATRET. Tre skuespillere vil hver aften sammen med publikum finde en prostitueret fra gaden til at spille Julia Roberts. Foto: Per Morten Abrahamsen

mandfolk til på Kongens Nytorv i 1800-tallet – var så langt bedre som Julie i Shakespeares 'Romeo og Julie', da hun i 1847 som 34-årig spillede rollen, end da hun som 15-årig første gang optrådte i selvsamme. Fru Heiberg havde som purung nok den naturlige alder for rollen – ungdommen som det attraktive og det autentiske – men i sin genoptræden voksede den kvindelige ungdommelighed til ideen om det ungdommelige.

»Hun vil naturligvis ikke blive ung igen i den latterlige forstand, hvori Slatersvende og Publicum taler om en Satans rask Tøs, men kun i Idealitetens Forstand vil hun blive ung og yngre«, skriver Kierkegaard. Lidt hovskisnovski, men på den anden side ikke uden en pæn stor pointe, den nemlig, at man behøver eddermame ikke være lig sin rolle for at kunne give ideen om den. Lige så lidt som man i

dag partout behøver at være en ægte prostitueret for at kunne reflektere rollen som prostitueret.

Fra Heiberg til Halm-torvet: Brudtet med den idealiserede – antirealistiske – kunst kom snart med både realismens og naturalismens indførelse på dansk teater. I disse år hygger vi os med at dyrke hyper-naturalisme eller forankre realismen så realistisk, at den er lig med virkeligheden: Virkelighedsteater eller realityshow, inspireret af ti-femten års brækværdigt tv.

Vi havde debatten for nogle år siden om brugen af en pige med Downs Syndrom – dengang til en opførelse af 'Hamlet' på Det Kongelige Teater. Eksemplerne er snart gentaget til bevidstløshed. Nynazister. Kræftpatienter. Børn. I sidste sæson: transvestitter. I denne sæson: ludere. I kommende sæson: teateranmeldere?

Vi har jo alle en rolle til gode i det her liv. Chancerne for at gå til scenen har aldrig været bedre end netop nu. En rask lille luder, for satan da! Nu mangler vi bare, at staten hoster op med en ny million til noget kunst, hvor man inviterer trækkerdrengene indenfor. Hvorfor skal de ikke høres og ses? Hvorfor må de ikke også spille teater? Eller hvad med en frisk udgave af 'La Traviata' med en ny Violetta hver aften på scenen, hentet ind fra sidegaden? Skide være med, om de kan synge, så længe varen er ægte.

Enten er det teatret, eller også er det virkeligheden, der er truet. Jeg kan ikke helt finde ud af det. Kommer der ikke snart en modreaktion? Et forsvar for skuespillet: den professionelle. Et forsvar for teatret som noget vildt og helt uanstændigt kunstigt. Det ville ikke bare være fryndende, men faktisk ret grænseoverskridende. Og hvad er der i øvrigt galt med at se 'Pretty Woman'? Det er da en fed film.

Og så sagt til alle de københavnske udgaver af Julia Roberts: Jeg håber, at I tager jer rigtig godt betalt ...

per.theil@pol.dk

Forestillingen 'Pretty Woman a/s' spiller 1.-22. november kl. 20 i Containerne på Halm-torvet. Billetter kan afhentes på Husets Teater.

I MEDGANG OG MODGANG

MARIA LARSSONS EVIGE ØJEBLIK

EN FILM AF JAN TROELL,
MANDEN BAG "UDVANDRERNE" OG "NYBYGGERNE".

MIKAEL
PERSBRANDT

MARIA
HEISKANEN

JESPER
CHRISTENSEN

I BIOGRAFERNE I MORGEN!

SE DEN I GRAND, DAGMAR, GENTOFTE,
ÅRHUS, ODENSE, KOLDING

FINAL-CUT

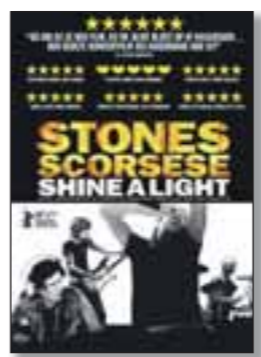
DVD-TILBUD

dvd **DVD-SÆT**
THE JØRGEN LETH
COLLECTION BOKS 1, 2, 3 OG 4.
Pluspris pr. stk. 245 kr.
Alm. pris pr. stk. 300 kr.

4-dvd **Dokumentar**
DANSKERNES EGEN HISTORIE
LIVET UNDER
BESÆTTELSEN
Pluspris 245 kr.
Alm. pris 300 kr.

dvd **SHINE A LIGHT**
Pluspris 150 kr.
Alm. pris 190 kr.

Pluspris er for alle med et Politiken Pluskort.

politiken.dk/plus **Plus**

POLITIKEN PRÆSENTERER

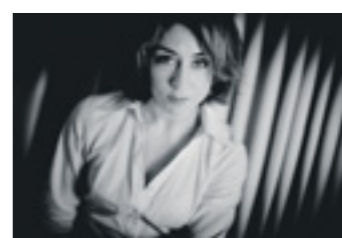
MØD POLITIKENS FOTOGRAFER 4 MANDAGE I PRESSEN

I forbindelse med World Press Photo 08 i Pressen har du mulighed for at møde nogle af Politikens fotografer. Se deres billeder, hør dem fortælle om at få ideer, om at fotografere, om indhold, soundslides, billedhjul, photoshop, kritik og meget andet.

MANDAG 3.11 kl. 20
Finn Frandsen
og Jens Dresling

MANDAG 10.11 kl. 20
Jan Grarup
og Peter Hove Olesen

MANDAG 17.11 kl. 20
Miriam Dalsgaard
og Thomas Borberg

MANDAG 24.11 kl. 20
Jacob Ehrbahn
og Martin Lehmann

PRESSEN, Politikens Hus, Rådhuspladsen 37, København

Pluspris 60 kr. pr. billet + gebyr. Alm. pris 100 kr. pr. billet + gebyr.
Bestil på politiken.dk/plus.

Pluspris er for alle med et Politiken Pluskort.

Plus